

Pædagogisk grundlag – Leg

Hvad siger loven på området:

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af hverdagen. Legen fremmer fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Den er grundlæggende for børns sociale og personlige udvikling.

Legen skal nogle gange støttes, guides og rammesættes af personalet, så legen udvikler sig positivt for alle børn.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og i Børnehuset Bissensvej:

I Kirstinebjerg distriktet og på Bissensvej ser vi leg som en rettighed og et afgørende læringsrum for det enkelte barn. Legen er en vigtig måde for børnene at afprøve og opbygge relationer. For børn hænger leg og venskaber tæt sammen. Det pædagogiske personale skal skabe deltagelsesmuligheder i leg for alle børn.

Når vi skal afdække begrebet Leg, skelnes der ofte mellem ”lærerig leg” og ”legende læring”.

I den ”**lærerige leg**” er børnenes egen leg central, og det pædagogiske personale indgår i samspil med børnene og afstemmer sig i en vekselvirkning imellem forskellige positioneringer. Det pædagogiske personale styrker herigennem den uformelle læring i legen, og børnene oplever at lege for legens skyld. Børnene afprøver nye idéer, anvender genstande i nye sammenhænge, som udvikler fantasi, kreativitet og innovation. Børnene opbygger og afprøver også relationer.

I den ”**legende læring**” er vi som pædagogisk personale i den instruerende position, som styrende og rammesættende for legen. Vi sætter lege i gang med et bestemt formål, der sigter efter, at børnene tilegner sig nye færdigheder eller får styrket udvalgte kompetencer. I den ”legende læring” bevæger vi os over i læringsrummet for voksenstyret aktivitet eller rutinen.

Legen kan ud fra den ovenstående forståelse foregå i alle 3 læringsrum, men herunder beskriver vi legen som den ”lærerige leg” og dermed den leg, som foregår i læringsrummet børnekulturen.

Positioneringer i den leg

Legekompetencer er ikke medfødte, de skal opøves igennem tid/rum/ og hjælp/understøtning.

Når børn leger, ser vi det som interaktioner mellem barn/barn og barn/voksen. Det kræver, at det pædagogiske personale sætter sig intentionelt ind i legen ved at være:

- **Bagved** – Observerende position. Holde sig tilbage.
- **Ved siden af** – Understøttende position. Være parat til at hjælpe/understøtte.
- **Foran** – Deltagende position. Træde ind i legen afstemt i forhold til hvad børnene har brug for.

Adgangsstrategier i leg

Fordi legen er så essentiel, er børn meget optaget af, hvordan og om de kan komme ind i legen. Her er det pædagogiske personales viden om forskellige adgangsstrategier vigtig, så de kan understøtte børnenes deltagelsesmuligheder i legen.

- **Direkte verbal strategi** – ”Må jeg være med?” (Kan give negative deltagelsesmuligheder).
- **Direkte verbal strategi + observation** – ”Må jeg være faren?” (Kan give bedre deltagelsesmuligheder ved at tilbyde en rolle eller funktion i legen).
- **Indirekte verbal strategi** – ”Og så sagde vi, at jeg lavede en is til jer” (Kan give barnet gode deltagelsesmuligheder, fordi den bygger på en observation af legen, hvor barnet handler sig kreativt, opfindsomt og humoristisk ind i legen, samt udfylder en funktion).

I alle 3 adgangsstrategier kan det pædagogiske personale understøtte og vise vejen ind i legen ved at benytte de forskellige adgangsstrategier. Det pædagogiske personale skal kunne aflæse og afstemme deres adfærd i forhold til en igangværende leg, og dermed - via deres rolle - øge alle børns deltagelsesmuligheder.

Understøttelse af legen

- At skabe forskellige lege- og læringsmiljøer som giver muligheder for børnenes forskellige former for leg. (Fysiske rammer, genstande, indretning, afskærmning, institutionskulturen mm.)
- At stimulere og give plads til børnenes spontane ytringer og meningsdannelser. (“Se vente og følg”)
- At facilitere legen ved at inspirere (variation, intervention og forebygge/håndtere konflikter)

- At have en legende attitude og tilgang til legen (humor og kreativitet)

Forskellige former for leg

Det pædagogiske personale skal have kendskab til forskellige former for leg i de forskellige udviklingsstrin. På den måde skal de konstruere et socialt og dynamisk legemiljø, der skaber deltagelsesmuligheder for børnene i overensstemmelse med deres nærmeste udviklingszone. Dermed får legen positive lærings- og udviklingsfremmende muligheder.

Børn i udsatte positioner

Børn i udsatte positioner kan mangle evne til at observere/aflæse/afstemme sig i forhold til igangværende leg. F.eks.

- Kan savne inspiration til at kunne lege
- Kan "tromle" andre børn eller
- Lader sig "overmande" af andre
- Respekterer ikke andre børns legeområder.

For børn i udsatte positioner er det derfor særligt vigtigt, at det pædagogiske personale kan understøtte og skabe deltagelsesmuligheder for det enkelte barn ved at benytte de forskellige positioneringer og adgangsstrategierne.

Det pædagogiske personale skal skabe en balance mellem at stille sig til rådighed og bidrage med passende udfordringer i alle 3 positioneringer. At kunne afstemme sig og understøtte legen er afgørende for at sikre kvaliteten i legen og de positive udviklingsmuligheder legen kan give børnene og sikre, at alle får deltagelsesmulighed i leg.

Hvad gør vi i børnehuset Bissensvej:

Dokumentation, beskrivelse og analyse //

Grøn (0 – 2 år)

Fortælling - vi hopper:

En yndet leg blandt de små på grøn gruppe er hoppelegen. Legen opstår en dag helt spontant. En af de store børn, en 2 årig pige, trækker en lille bænk hen til den store madras, der ligger på gulvet. Hun træder op på bænken og hopper ned på madrassen med et glædesudbrud. Hun griner og får øjenkontakt med nogle andre børn, der er stoppet op i deres leg og kigger på. 2 drenge på hendes egen alder kommer straks til og bliver deltagere i hoppelegen. De kan lige stå tre på række på bænken. De hopper ned og lander alle 3 på madrassen. De griner. De er hurtigt oppe på bænken igen, og pigen råber: "Wauw". De to drenge gør det samme, de råber i kor og hopper. Der bliver grinet og tumlet lidt rundt på madrassen, inden de står klar igen. Der bliver hoppet et par gange, og så kommer flere børn til. En dreng henter to skamler og sætter i forlængelse af bænken. Der bliver lidt trængsel og skubben. Nogle af de yngre børn har svært ved at holde balancen, når de skal kravle op, og nu står børnene tæt. En voksen sætter sig tæt ved og hjælper.

De 3 første børn bliver ved med at hoppe fra bænken og de skal nu holde i hånden, når de hopper. De lander nærmest i en bunke, men de griner. De gentager med flere hop. Den voksne må lige holde de 2 børn på skamlerne lidt tilbage, så børnene ikke hopper samtidig, men forskudt. De 2 små kan ikke hoppe, de lader sig falde ned på madrassen med høje glædesudbrud. Efter lidt tid går de 3 "store". Den yngste dreng fortsætter alene på sin skammel. Han råber: "Hop, hop" og griner til den voksne, inden han kaster sig ud i luften og lander på madrassen. Den voksne gentager hans "hop, hop". Det er tydeligt, at han opfatter den voksne som sit publikum. Nu er der god plads til ham, og han fortsætter en tid endnu.

Analyse:

Denne "føre - følge" - leg er meget populær blandt de yngste på grøn gruppe lige for tiden. Det er børnenes egen leg, der udvikler sig i børnekulturen.

Drivkraften i legen er børnenes behov for fysisk udfoldelse, glæden ved at være sammen og den grundlæggende imitation mellem børnene. Børnene viser fantasi og kreativitet, de bruger bænkene til et nyt formål. Der er en god stemning blandt børnene i legen, og de er meget opmærksomme på hinanden. Man fornemmer, at de er godt i gang med at øve sociale kompetencer.

Den voksne holder sig “ved siden af” og træder til, når der er tegn på trængsel, som børnene ikke selv kan regulere. Hun møder børnene i deres begejstring.

Rød (2 - 4 år)

Dokumentation for adgangsstrategier

Beskrivelse: På billedet ses en voksen, der guider og hjælper et barn ind i en ind i en butikslæg.

Legen finder sted på legepladsen inde i en lille pilehytte, hvor de anvender pinde som artefakter til spærre åbningen for at vise, at butikken er lukket. Der er 3 børn, der leger sammen, og drengen vil gerne være med.

Analyse:

Den voksne viser og hjælper barnet ind i legen ved hjælp af to adgangsstrategier. Der anvendes den direkte verbale strategi og direkte verbal strategi + observation. Den direkte verbale strategi er, at vi som voksne hjælper børnene til at spørge, om de må være med. Den direkte verbal strategi + observation er hvor vi hjælper barnet til at få tildelt en rolle i legen ved at observere legens handling og roller. Det giver os indsigt i at kunne komme med et forslag til, hvad drengens rolle i legen kunne være. I dette tilfælde fik drengen rolle som kunde i butikken. Barnet får ved at se og følge den voksne redskaber, og erfaringer om, hvordan man på en positiv måde kan komme ind legefællesskaber.

Gul (4 – 6 år)

Beskrivelse:

På gruppen er der fokus på legerelationer og især at skabe gode deltagelsesmuligheder for alle børn. Personalet observerer, at et barn ikke på egen hånd kan byde ind i leg.

Fortælling:

Dreng: ”Jeg har ikke nogen at lege med.”

Voksen: ”Hvad kunne du tænkte dig at lege?”

Dreng: ”Jeg vil gerne lege chauffør, men de andre siger nej”.

Voksen: ”Jeg vil gerne hjælpe dig med at finde nogen, der vil lege”.

Dreng: ”Okay”.

Den voksne og drengen går over til nogle børn, drengen ofte leger med.

Voksen: ”Martin mangler nogen at lege med, og han vil rigtig gerne lege chauffør i jeres leg.”

De andre børn: ”Ja og så kan vi lege, at der kommer nogen, der skal ud at køre en tur.”

Voksen: ”Se, dine venner vil gerne lege med dig, og de synes det er en smadder god idé, at du er chauffør”.

Analyse:

Personalet ved, at de må hjælpe barnet ind i legen med de andre børn, da barnet har en følelse af, at det ikke må være med. Personalet vurderer, at en understøttende positionering (ved siden af) er strategien samt en direkte verbal strategi + observation. Den voksne er meget opmærksom på, at forstørre barnets følelse af at være en del af gruppe ved at fortælle, at de andre børn synes, at det er en god idé med chauffør-legen. Barnet er med i legen længe og er glad og byder ind.

